

»Народ« излази свакога дана по подне.

Штампарија се налази у улици Коломбо број 6.

Власник
КРСТА Љ. МИЛЕТИЋ

НАРОД

Рукописи се не враћају.

Огласи и белешке наплаћују се по погодби.

Редакција је у улици Коломбо број 6.

ДАНАШЊА ПОЛИТИЧКА СИТУАЦИЈА

ГОВОР Г. НИКОЛЕ П. ПАШИЋА, ПРЕДСЕДНИКА МИНИСТАРСКОГ САВЕТА И МИНИСТРА СПОЉНИХ ПОСЛОВА, ДРЖАН НА СЕДНИЦИ НАР. СКУПШТИНЕ ОД 17 МАРТА 1918.

Господа посланици,
Од последњег састанка Скупштине, многи догађаји су се развили, који су знатно изменили општу војну и политичку ситуацију. Један од наших највећих савезника, Русија, повукао се са бојнога поља, али други један савезник, исто тако моћан као и Русија, притекао нам је у помоћ, и ако не још са потпуном снагом којом располаже. Ова два важна догађаја са другима који су од мањег значаја осетно су изменили ситуацију која је владала пре годину и више, у доба кад нам Немачка предлагаше закључење »часног мира« за обе ратујуће стране. Немачка је још тада почела увиђати немогућност да туче своје противнике једино војничком снагом и да мораше да прибегне другим средствима којима се већ служаше и ако у ограниченој мери. Немачка се тада беше одлучила да енергичније искоришћује те тајне путеве како би што је могуће пре могла растројити снагу и јединство својих противника. Она је ковала интриге служећи се разним методама према земљама којима исте беху намењене и у којима је веровала да ће имати успеха. Господа посланици се сећају још случаја Мјасоједова који је био поткупљен од непријатеља у намери да уништи целу руску армију. Они се сећају такође и непријатељскога покушаја, да побуди Ирску, који је жалосно пропао, захваљујући брзим и енергичним мерама британске владе. Ви свакако имате још у живој усмени незаконито експлоатисање папине ноте у корист мира од стране непријатељских влада у Италији. Ви се исто тако опомињете и оних многобројних случајева разорења и паљења војничких објеката од стране њихових агената, као и непријатељске пропаганде која је циљала на развијање идеје о привременом миру у корист Немачке и коју су вршили ултрапацифисти и извесан број сумњивих интернационалиста помоћу конференција по неутралним земљама и дефетистичких листова. Све те интриге, заодевене лепим фразама хуманитарних идеала којима је непријатељ пропагирао у републикама монархистичке а у монархијама републиканске идеје, препоручивале су у демократским земљама војничке режиме а у аутократским

демократске, републиканске и анархистичке идеје, и имале су један једини циљ: изазвати унутрашње неред и неслогу између Савезника у намери да се противникова пажња скрене са главнога циља. У свима савезничким земљама осетиле су се последице тих потајних роњева наших непријатеља. Али све те интриге и тајна роњева нису нигде имали толико успеха колико у Русији, где је било много Немаца и где су непријатељи успели да у средсреде сву пажњу народа у жеку рата на унутрашњу реорганизацију. На тај начин најопаснијим непријатељима слободе народа и њиховога права слободнога самоопредељења дата је могућност да лакше поведу борбу против слободних и демократских нација које се беху дигле противу германизма а у одбрану права слабих и ради спречавања да друге земље и други народи не буду подјармљени. Први револуционарни покрет у Русији био је наперен противу једне аутократске и неодговорне управе. Революционари су мислили и говорили да је влада отпочела тајне преговоре о миру са Немачком мимо рускога народа и савезника. После овог првог покрета дошао је други који се противно свима разлозима пачак и револуционарним завршио са демобилизацијом руске војске и отпочињањем преговора о засебном миру са непријатељем у Брест Литовску. Резултат преговора био је капитулација максималиста пред немачким милитаризмом, прикривена анексија великих руских провинција од стране Немачке, закључење мира између централних царевина и Украјине која се одвојила од тако ослабљене браће и несвесно приђе у помоћ непријатељима словенске расе, признање независности Финске, Кавказа и Пољске као и растројство и општа неслога у целој Русији, где сада бесни грађански и братоубилачки рат.

Нећемо да поричемо да руска револуција броји у својим редовима искрене поборнике за узвишене друштвене идеале, за демократске реформе и за слободу. Али, ценећи њене последице, немогуће је одрећи да руска револуција није трпела немачки утисак и да није до сада користила само Немачкој која је објавила Русији рат, када је Русија хтела да је спречи да подјарма слабе народе и да успостави господарство над целим светом. Руска револуционарна странка претрпела је пораз од немачке милитаристичке странке, кад је пристала да јој уступи народе који су тежили да добију од руске револуције право самоопредељења. Могуће је и вероватно да се стање у Русији поправи. Али сада се остварило оно чему су Немци тежили у Русији: Немци су заузели руске провинције, изазвали грађански рат у руској отаџбини и отклонили опасност којом им је руска војска грозила. Како је та војска била привремено демобилисана и дезорганизована из непојмљивих разлога, непријатељ је могао да управу све своје снаге противу других својих противника. Осим тога, он је отуда добио и знатне количине материјала и животних намирница. Ова катастрофа која је нанела руском народу срамоту, послужила је за лекцију свима осталим народима, јер се коначно стекло убеђење да је Немачка та која је изазвала овај страховити рат у циљу завојевања и хегемоније. Али велика и слободна Америка није чекала овај тренутак па да се одлучи на објаву рата Немачкој која је истицала изнад начела права и правде начело бруталне силе. Из немачких ратних поступања која су својим ужасом надмашала варварске поступке и која нису штедили чак ни неутралне земље. Сједињене Државе стекле су убеђење, да им је дужност да ограниче ту бруталну силу, ако се хтело да цео свет не потпадне под иго немачкога милитаризма. У том циљу оне су ушле у рат противу Немачке а ради одбране цивилизације и права народа, да собом располажу. Појава северне Америке на ратној позорници, понунила је празнину створену руским удаљењем.

Стекавши убеђење да више не могу рачунати на Русију и да би, шта више, било опасно очекивати сада од ње какву војничку потпору, наши су савезници употребили све своје снаге сходно новоствореној ситуацији а у намери да ојачају солидарност која их везује и да повећају војну и материјалну снагу у мери у којој су били ослабљени повлачењем Руса са војнога поља, као и у намери да могу наставити рат са пуним поверењем до коначне победе те како би обезбедили свету правду и трајан мир заснован на слободи народа, да могу собом располагати. Оружана снага наших савезника је куд и камо већа него ли снага наших непријатеља како у људству тако и у материјалу. Њихова је организација побољшана и они су у свима питањима потпуно сложни. У последње време немачка ратна зверства одлучила су и Јапан да живље узме учешћа у борби коју савезници воде за победу слободе и права. Српски народ који је поднео највеће жртве и дао највеће доказе о својој верности према Савезницима, може према томе бити уверен да његове жртве неће бити узалудне и да ће његови идеали бити остварени, ако и у будуће буде продужио давати доказе о својим грађанским врлинама и ако се у будуће као и у прошлости сачува од интрига којима је циљ, да разоре његову слободу и његово јединство у одбрани интереса нашега народа који носи три имена али који је у ствари један народ. Пада у очи да је Аустро-Угарска појачала нарочито у последње време своје интриге и клевете противу српскога народа. Она је почела ширити у западној Европи лажне гласове о томе, како је Србија тобож покушавала посредним путем да отпочне са њом преговоре о засебном миру, док у нашој земљи и на фронту српске армије она непрестано сугерира, да би била вољна да учини крај рату противу Србије али да се томе противе Краљ Петар и српска влада.

Све те интриге и клевете имају за циљ само да поколебају веру коју наши савезници имају у српски народ, да сломе народно јединство и слободу и да нашим неслогама и трепњима обезбеде себи завојевање српских земаља. Али наш народ и сувише добро познаје Аустро-Угарску, да би могао поверовати тим подлим интригама и тим лажним речима. Он је остао веран својим племенитим савезницима који проливају своју племениту крв за мале и слабе народе, и неће напустити до краја то своје држање. Српски је народ дао све што је имао и могао дати. Сада са оно мало снаге што му остаје, он се може држати верно само Савезницима и несме никада губити из вида, да је Аустро-Угарска изазвала овај рат са намером да уништи Србију и да, према томе, чак кад би наши противници покаткад и показивали да имају тобож какве симпатије за нашу ствар, они никада не би могли бити за нас већи пријатељи него што су наши Савезници који су устали на оружје да одбране своју и нашу независност и да обезбеде једнакост међу свима народима. Наши ће савезници неизоставно стећи убеђење да аустро-угарски народи не могу бити ослобођени и да трајан мир не може бити обезбеђен све догле да живе у држави Хабзбурговаца који су од некада слободних народа створили германско-мађарске робове и који су спречавали њихово развиће, излажући их германско-мађарској експлоатацији. У своје надирање ка истоку германизам се сукобио са српском отаџбином и само уједињена држава Срба, Хрвата и Словенаца, тесно везана за Италију, може препречити пут немачком надирању ка истоку и Јадрану, доприносећи уједно и успостављању правичнога и трајнога мира. Ми и наши савезници не тражимо туђе земље. Ми тражимо само оно што нам по праву припада. Тражимо укидање ропства народа онако исто као што је укинато ропство личности. Тражимо једнакост међу свима наро-

дима, великим и малим, братство и једнакост свакога народа, оснивање једне слободне државе свих уједињених Југословена, повраћај Алзаса и Лорена Француској и потпуно успостављање независне Белгије, успостављање краљевине свих Чеха, као и свих Пољака, уједињење Италијана са Италијом, Румуна са Румунијом, Грка са Грчком. Све то представља највећу и најчврстију гаранцију за међународни правичан и трајан мир. Ми захтевамо дакле све оно што се мора кад тад остварити, ако не после овога рата а оно после другог новог крвопролића, пошто то налаже напредак цивилизације и човечанства. Они велики хумани и правични циљеви који оваплоћују живот и развој цивилизације, понављамо, морају бити остварени. Они садрже у себи оне велике идеале који потичу из душе и осећаја јединки и народа и који ће победити бруталну снагу преживелих држава као год што су прошлога века победили бруталну снагу јединке. Нека је част и признање свима народима који се боре за право свих народа, да могу располагати својом судбином, као и за међународни правичан и трајан мир.

ЗАПАДНИ ФРОНТ

Рим. — Коментарисући именовање генерала Фока за генералисима енглеско-француско-америчких трупа, »Епока« пише: »Ова је одлука донесена у ратном савету. Генерал Петен и генерал Хег, да би допунили своју страгеију, тражили су чврсту руку. И на то је место изабран генерал Фок.

Рим. — Штампанглеска истиче отпор, који су француске трупе дале армијама генерала фон Белова. Према »Манчестер Гвардиану« француске трупе наставају своје успехе према Ноајону.

Рим. — На ратном савету, одржаном прејуче у Берлину, а коме је председавао маршал Хинденбург, дискутовало се о мерама, које треба предузети против надирања Украјинаца, као и о последицама неуспеха, које су претрпеле армије генерала фон Белова на западном фронту.

Париз. — Париска публика прати са највећом хладнокрвношћу и потпуним поуздањем велику битку, која се

развија на западном фронту.

Лунаштво француских војника и брзина њихових покрета, упорни отпор Енглеца, пример узвишеног патриотизма, дисциплина и дух пожртвовања, који се у овом моменту појављује у Паризу, све то улива најбоље наде.

Лондон. — »Дели Кроникл« каже за Фока: То је најбољи представник војничке традиције француске, писац од гласа о ратној вештини, одличан командант на бојном пољу. Успеси његови у овом рату могу се придодати слави, коју је имао раније. Надамо се да ће као генералисим учинити још много више.

Париз. — Битка је била нарочито огорчена 17. марта код положаја северно од Морсеја до предела источно од Ласињи, прелазећи преко предела западно од Мондидеа.

Овог дана идентификовано је пет немачких дивизија, које су дошле из резерве. Тако број немачких дивизија на бојном пољу 17. марта износи 95.

Непријатељеви губитци су нечувени. Да би сакрили што дуже времена своје губитке пред својим становништвом, Немци евакуишу своје рањенике преко Белгије. Заробљеници једногласно изјављују да су им губитци ужасни: 88 и 45 дивизија већ првих дана биле су потпуно уништене.

Лондон. — Друга фаза велике битке је у највећем жеку. Повлачење под огромним немачким притиском престало је. И поред тога што је притисак појачан свима свежим дивизијама, контранапади Савезника, већ мењају ток битке. Контранапади су изведени с огромним снагама.

Терен је прелазно из руке у руку, али и поред тога непријатељ је имао само местимичних успеха. Наступање непријатељево је заустављено.

Цирих. — «Фосише Цајтунг» констатира, да би Верден могао поново постати важан у овој битци и препоставља да би Французи могли са ове стране покушати офанзиву.

Рим. — Борба на западном фронту и даље истом жестином траје. Амиен се може сматрати као осигуран. Борба прелази у корист савезника. «Борнале д'Италија» дознаје из Париза, да су у пределу Ноајона престали немачки напади.

СВЕ ЗА ПОБЕДУ

Лондон. — На апел Лојда Џорџа радници ратних фабрика у Енглеској радили су на Велики Петак и за време Ускрса.

УКРАЈИНА

Париз. — Агенција Весник из Москве јавља да се са Украјинцима раме уз раме боре и армије Совјета и да је морал руских и украјинских трупа, које напредују, изврстан.

Рим. — Јављају из Москве, да су у току борби у Украјини руске трупе нанеле тешке губитке Немцима, и гоинили их у северо-западном правцу преко Хомни.

Париз. — Једном депешом из Цириха јавља се, да је немачка штампа врло узнемиреност објавом рата Немачкој од стране Украјине. «Арбајтер Цајтунг» јавља, да је генерал Мекензен питао председника румунске владе Маргиломана, какав ће одговор дати Румунија на позив Украјине да и она узме учешће у почетним нападима на Немачку.

СПРЕЧЕН ОДЛАЗАК

Лондон. — Секретара социјалистичког интернационалног комитета, Хјусмана, који је према споразуму на последњем социјалистичком састанку у Лондону имао отпутовати у Америку, спречили су морнари да отпутује, и тако је лађа, која је имала одвести Хјусмана, отпутовала без њега.

АМЕРИЧКИ ДУХ

Пуковник Рузвелт, на вест да је његов рањени син, на фронту Лорена, одликован ратним крстом, упутио му је ову честитку: «Ми смо брижни, али више горди него што ти можеш веровати. Твој крст је драгоценост, коју наша породица није никад имала».

ИЗ РУСИЈЕ

Париз. — Све савезничке амбаскаде, изузимајући Енглеску и Француску налазе се у Вологди. Ту је и посланство Србије. Грчко посланство је у Сен Мишелу у Финској одакле мисли да оде у Шведску.

Париз. — Јављају из Петогреда, да је стање Лењиновог здравља врло озбиљно. Бољује од неке тешке грудне болести.

НЕМАЧКА И ТУРСКА

Лондон. — «Манчестер Гвардијан» анализирајући положај Турске према њеним савезницима каже: Турска има извесно угисак, да је њени савезници третирају врло некавалерски. Турска је у врло рђавом положају. Она види да је Немачка стеже, на начин на какав Русија никад то није учинила.

Немачка јој је понудила Карс и Батум, пошто су их Руси напустили, али да су их Турска добила, потребно је, да преговара са Кавкаском Републиком. Преговори су прекинути, јер Кавказ неда ове вароши. Турска треба да се бије да би их добила. Перспектива врло непријатна. Немачка се не показује нимало вољна да јој помогне. Извесно је да Немачка не жели да Турска заузме ове вароши. Немачка ће се пре задовољити пријатељством с Кавказом, него што ће помоћи Турској у њеним прохтевима.

ЈЕДИНСТВО ТЕЖЊА

Њујорк. — Хјуз, који је на последњим изборима за председника био противник Вилзонов, одржао је говор у друштву Сен Давид, да би ангажовао Американце за борбу до краја противу немачког мира.

«Није моменат да се говори о миру, рекао је, јер је очевидно да ако се сада уђе у по-

годбе, једини могући мир, биће мир немачки».

Хјуз је тврдио, да су потребни велики напори да би се постигао циљ савезника и Америке. Овај део декларације праћен је са одушевљењем и одобравањем.

Дневне Вести

ИЗ СКУПШТИНЕ

За првог потпредседника Народне Скупштине изабран је г. Урош Ломовић, а за другог потпредседника г. Љуб. Р. Јовановић.

БОМБАРДОВАЊЕ БИТОЉА

За прошла 24 сата непријатељ је избацио на сам центар вароши четири гранате, а на периферију 29 граната. Погинуло једно дете. Рањено четири човека и четири детета. Оштећене четири куће.

ШОФЕРСКИ КУРС

При Аутомобил Команди отворен је и други курс за шофере, који почиње 1 јуна, а примиће до 100 слушалаца. Примаће се: добровољци младићи који су ослобођени војне службе, и неборци из позадине. Услови за пријем: да кандидати нису млађи од 18 ни старији од 35 година; да су здрави и способни за шофере, и да нису кратковидни ни сакази, што ће накнадно утврдити комисија; да се обавезу писмено да ће послужити у Аутомобил. Команди најмање годину дана; да су свршили најмање целу основну школу или коју другу равну ној, на пр. занатску; да своје пријаве пошљу редовним путем до 20 маја најдаље Начелнику Саобраћајног Одељења Врх. Команде, а пријављени кандидати да се лично јаве на дан 25 маја

ЗВАНИЧНИ ИЗВЕШТАЈИ

ФРАНЦУСКИ КОМИНИКЕ

Ноћ је била релативно мирна на фронту Оазе и Соме. Артиљеријска активност на једном делу бојног поља. Француско енглеске трупе су напредовале ноћу између Соме и Демиена. У области рововских линија код Калоне и код Бан де Сат Французи су са успехом извршили два напада и добили заробљеника. Код Шамбрете непријатељ покушај да нападне француске предстраже пропao је.

23 сата. — Дан је прошао у артиљеријској борби, која је била нешто јача између Мондидеа и Ласиња.

Француске батерије тукле су одељења непријатеља, која су се прикупљала западно од Контиња. Одбили смо једну јаку патролу немачку, на левој обаци Оазе, југо-западно од Сервеа.

У Веуру и Горњем Алзасу испали немачки остали су без резултата.

команданту Аутомобил. Команде. Принадлежности биће према постојећим прецима. По свршетку курса сви ће слушаоци издати испит. Ко не покаже задовољавајући успех или не буде доброг владања упутиће се Допун. Команди за распоред.

ЧИТАОЦИМА

Због објављивања говора г. Н. Гашића изостављен је из данашњег броја Фељтон, као и свршетак «Мепоара кнеза Лихновског».

У МЕСОПОТАМИЈИ

Лондон. — Званично се јавља, да су на Еуфрату енглеске трупе продужиле напредовање до на 70 миља од Анаха, и том приликом су заробиле доста Немаца. Међу ратним пленом има и два топа од десет и по сантиметра.

ЈЕРМЕНСКИ ОТПОР

Лондон. — Јавља се, да после заузећа Транезунта, Ерзерума и Батума од стране Турака, Јермени нису могли да дају отпора турским трупама у приморју због бомбардовања са турских ратних лађа, али су се одлучно борили у унутрашњости.

Они су добро снабдени оружјем и муницијом, и дано је да ће у планинским крајевима огорчено борити своје положаје пред тернативом: борити се или бити масакрирани.

БАРИКАДЕ ОД ПАМУКА

Париз. — Из Петрограда: Знатне количине памука уништене су у току борби које су вођене у Туркестану између урођеника и војске Совјета, пошто су обе стране употребљавале бале памука за привремене барикаде.

ЗВАНИЧНИ ИЗВЕШТАЈИ

Извештај Штаба Источне Војске. — Жива артиљеријска активност западно од Вардара, у пределу Ветерника и Сокола, као и западно од Битоља. Аероплани савезнички су бомбардовали депое и логоре непријатељске. Више од 2.500 килограма експлозива бечено је на објекте.

ЕНГЛЕСКИ КОМИНИКЕ

Изузимајући један препад малог значаја, који смо извршили у околини Сера и заробили једног немачку патролу, дан је био миран на целом дефронту.

И. АЛИЈАНСКИ КОМИНИКЕ

Наше патроле биле су активне у пределу Телале и Вала са и добиле заробљеника У пределу Ђудирије источно од Понте дела Приола растргали смо ватром непријатељску одељења. Умерена обострана артиљеријска ватра. Ружно време спречило је акцију авијатичара.

НАЈНОВИЈЕ ВЕСТИ

Париз. — Хавасова Агенција јавља: У петак вече битка је била поново отпочела на Сомиса двоструком жестином на фронту од 60 километара, од Розиера до предела источно од Ласиња. Французи су свуда одбили огорчене нападе немачких трупа, које је непрестано бацао у борбу немачки кронпринц.

Немачки су губитци страшни. Читаве колоне су десетковане нашом баражном ватром. Крвавије касапнице до данашњих Немци још нису доживели. Француска је линија остала нетакнута.

Вероватно је, да ће немачка врховна команда наставити своје напоре истом жестином, али први дан борбе улива наде да ће исход битке изаћи у нашу корист. Наше трупе, које су тако сјајно издржале овакав изванредни вал, не знају за пораз. Јединство команде у осталој имаће срећног утицаја на развој операција.

Јаш. — При одласку француске војне мисије, једно изасланство румунског парламента предало је генералу Бергелу дирљиву адресу поштовања и захвалности.

Париз. — Јављају из Русије да је болшевичка влада тражила пуштање у слободу болшевичких шефова са Аландских Острва.

Париз. — Јављају да се у Украјини воде борбе све јаче и јаче.

Цирих. — Према информацијама швајцарске штампе, кнезу Лихновском су рекли, да ће доћи пред ратни суд.

Париз. — Из Финске јављају о озбиљном поразу Црвене гарде у околини Хамерсфирса.

Цирих. — «Форверц» дознаје, да Енглези имају план да блокирају Немце.

Париз. — «Ом Либр» коментаришући наименовање генерала Фока за генералисима каже: Одлука Версаљске конференције је извршена. Један је главни командујући на челу савезничких трупа, које се боре истим осећањем и за исту идеју, то јест, да би се у будућем миру развиле праведне слободе, без обзира на границе између земаља. У борби која ће се водити до постигнућа заједничких идеала, савезници под командом заједничког шефа састављају једну армију: армију која ће победити.

Ми смо спокојни, јакки и поуздани у сушташњицу, то су речи, које је Клемансо упутио Лојду Џорџу, а оне значе више него сви коментари о војничкој ситуацији.

Вашингтон. Француски и енглески амбасадори саопштили су Вилзону о одлуци својих влада да се управа свима операцијама на западном фронту повери генералу Фоку. Вилзон је одговорио, да се потпуно слаже са тим и у начелу и у избору личности, и да ће се америчке трупе подчинити тој истој заједничкој команди. Изјавио је, да Сједињене Државе ништа неће пре небрегнути за што шире америчку кооперацију.

Париз. — Амерички министар војни, који се налази у Паризу, изјавио је да је врло срећан, што је генерал Першинг узео иницијативу да на борбени фронт пошаље све трупе америчке које се налазиле у Француској.

Париз. — Војни критичар «Тана» каже, да ће неуспех непријатељев пружити Савезницима најславнија изненађења.

Париз. — Абрами, помоћник министара војног изјавио је: Француски генерали, који су учествовали у великим биткама на Вердену и Сомиса, тврде да никад нису видели толико немачких лешева на бојном пољу као сада. — Морал француских војника је одличан. Саме три француске дивизије задржале су три најјача немачких код Мореја. Са великом радошћу примили смо понуду генерала Першинга да америчке трупе учествују у овој битци. Американци се већ боре у Пикардији.

Рим. — Ступање Јапана на бојиште на Далњем Истоку сада је свршена ствар. Преговори савезничко-јапански довршени су. Транспортни са јапанским трупама напустили су пучину.

МАЛИ ОГЛАСИ

Српско Трг. Друштво. Улица Александра Великог број 7, обавља све банкарске, трговачке и транспортне послове. Препоручује нашем свету, да се користи услугама ове новчане установе за све своје послове. Врши на својој благајној размену свих новчаних монета по повољним дневним курсевима. 10-10

Мали цепен Речник изашао је из штампе мали цепен речник који садржи 46 страна најпотребнијих разговора српско-француских, тајланских и енглеских. Писан српски. Приредио Ђ. Серафимовић и Ђ. Петровић. Може се добити у књижари М. Ристивојевића по цени 1-20 драх. комад. Поштом се може слати најмање 10 комада. 2-5

«Народ» прима огласе по умереној цени.